

DEMOKRACIJA

Prijetne velikonočne praznike
želita vsem

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
DEMOKRACIJE

Leto XII. - Štev. 7

Trst - Gorica, 1. aprila 1958

Izhaja 1. in 15. v mesecu

NAŠ VOLILNI PROGRAM Ob jugoslovanskih volitvah

Prihodnje parlamentarne volitve v Italiji so prve povojne volitve, na katerih bodo o sestavi bodočega narodnega predstavništva sodočelali tudi vsi v Italiji živeči Slovenci. Trst z okolico, kjer bomo sicer zaenkrat volili samo poslance, je namreč prvič poklican, da pošlje v Rim svoje parlamentarno zastopstvo.

Položaj, v katerem smo se v tem trenutku znašli pripadniki slovenske narodne manjšine v Italiji, ni lahek. Posebno velja to za nas, ki postavljamo narodne koristi pred strankarske. V splošnem bi Slovenci v Italiji upravičeno pričakovali, da bo volilni zakon takšen, da nam bo omogočil izvolitev lastnih kandidatov. Samo taki kandidati bi lahko v skupnem državnem predstavništvu bili predvsem glasniki naših želj in potreb, predlagali ustrezne zakone in ukrepe, jih razlagali in zagovarjali. Nezavzeti s prvenstveno ideološkimi in strankarskimi ozirji, ki nujno usmerjajo in opredeljujejo delovanje pripadnikov velikih, vsedržavnih strank, bi takšni predstavniki morali biti pravi zastopniki narodne manjšine kot takšne.

To željo, oziroma misel, narekuje nujna in vsakdanja življenjska potreba. Vsaka narodna manjšina ima svoje posebne probleme in potrebe. In če so tu posební problemi, potem je samo ob sebi umevno, da se bo zanje najučinkovitejše zavzemalo zastopstvo, kateremu bo glavna naloga prav to delo, ne pa idejna ali strankarska borba. Tudi o splošnodržavnih problemih bi takšno zastopstvo lahko mnogokrat izreklo svojo samostojno in zato tembolj zanimivo sodbo.

Na žalost pa je obstoječi volilni zakon takšen, da se Slovencem v Italiji sploh ne izplača postavljati lastnih kandidatnih list. Čeprav nas je v Italiji toliko, da bi imeli pravico do poslanca in senatorja, bi vsak naš poskus morebitne kandidature bil že od začetka obsojen na propast. Brezizglednih kandidatov pa ni, ma smisla postavljati, kajti politika, ki naj bo pometna, se mora gibati v svetu realnosti. Vse drugo je nepotrebno in škodljivo zapravljanje energij.

Tako na sedanjih parlamentarnih volitvah ne bomo imeli slovenskih list. Razbili na dve volilni okrožji, tržaško in videmsko-goriško, slovenski glasovniki ne zadoščajo, da bi zagotovili izvolitev slovenskega kandidata. Pač pa bodo na listah nekaterih vsedravnih in lokalnih strank kandidirale tudi osebe slovenske narodnosti. Vendar je to izhod v sili, bolj posledica lova za glasovi kot dejanskega zanimanja in zavzemanja za slovenske potrebe in pravice. Zato bodo na takih listah izvoljeni kandidati zastopali v prvi vrsti program stranke, ki jih je uvrstila na svojo listo, ne pa specifičnih interesov slovenske narodne manjšine.

To je resnica, ki je ne smemo izgubiti izpred oči pri vsej propagandi in obljubah, s katerimi nas bodo obilno obsipali.

Prav to pa nas, po drugi strani, obvezuje, da se ne pomirimo s stanjem, v kakršnega nas je spravil obstoječi volilni zakon. Kljub temu, da na teh političnih volitvah ne nastopamo samostojno, moramo vendarle postaviti svoj politični program. Ta naj ne vsebuje trenutnih in izpremembam podvrženih volilnih gesel, naj ne bo izhod za silo, tako kot so kandidature na listah neslo-

venskih strank, temveč naj bo v njem zapopaden smoter, za katerega se bomo trudili in borili vse dokler ga ne bomo dosegli.

Zahteva, za katere realizacijo bi se morali zavzeti vsi trezno misleči in zavedni Slovenci v Italiji obsega v glavnem sledeče:

Slovenci v Italiji moramo dobiti možnost, da imamo v Rimu svoje lastne zastopnike. To ni samo v našem interesu, temveč tudi v interesu italijanske demokracije in države. Država in osrednje narodno predstavništvo bosta imela samo korist, če bosta o tako delikatnih zadevah, kot so tiste, ki se tičejo obmejnih manjšin, obveščana neposredno od prizadetih, ne pa šele preko neke druge ali tretje roke. S svojim konstruktivnim sodelovanjem pri reševanju splošnih državnih zadev pa bi slovenski predstavniki tudi dokončno pobili očitek, ki ga pogosto slišimo z mnogih strani, češ, da smo v Italiji živeči Slovenci razdiralen in nesiguren element.

A kako naj se to doseže?

V statutu nastajajoče dežele Julijska Krajina-Furlanija mora biti vključeno določilo, da tvori vsa dežela, pri volitvah v senat, poslansko zbornico in tudi deželni svet, eno samo volilno okrožje. Takšno določilo vsebuje n. pr. v svojem 47. členu že statut avtonomne dežele Valle d'Aosta.

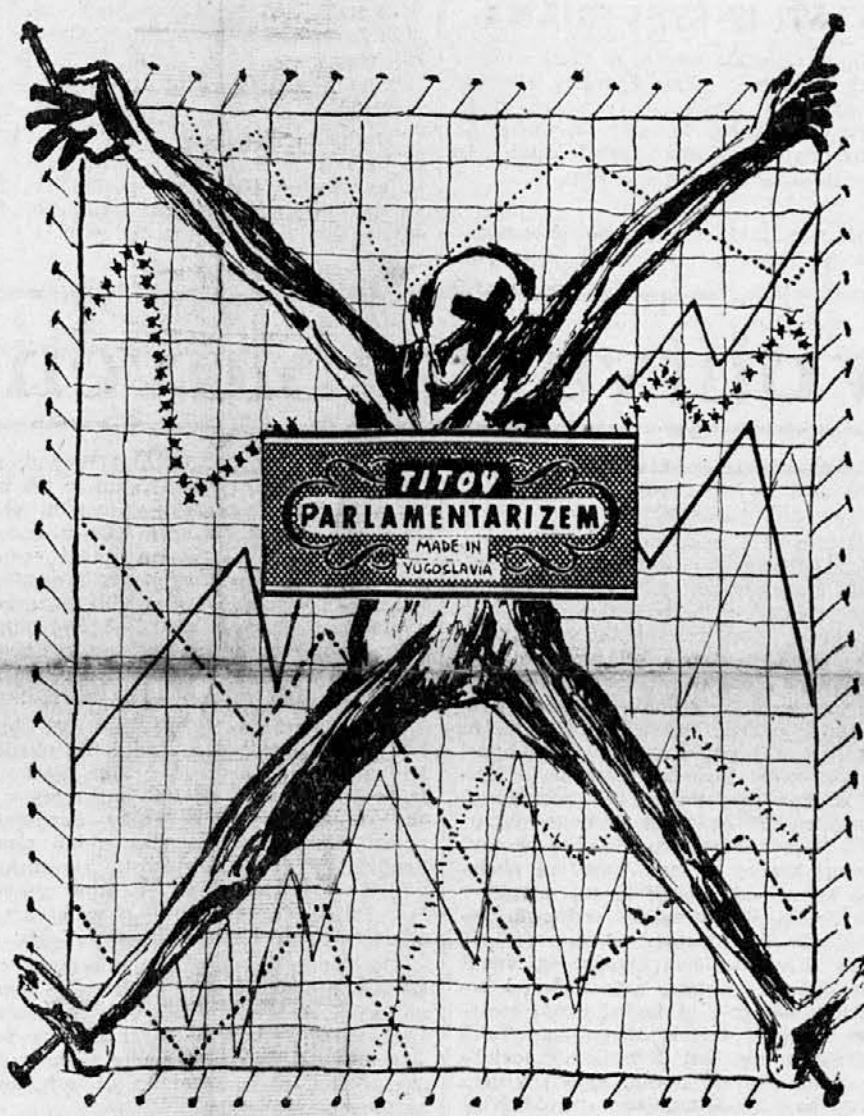
Ker bo dežela Julijska Krajina-Furlanija obsegala vse kraje, v katerih živi slovenska narodna manjšina v Italiji, ne bodo naši glasovi razcepljeni na posamezna volilna okrožja. Tako bomo lahko postavili in nato tudi izvolili lastne kandidate.

S tem bi bila Slovencem dana realna možnost za lastno zastopstvo v poslanski zbornici. Manj verjetno pa je, da bi brez posebnih določil dosegli to tudi v senatu. In tu je treba najti pot, če ne gre drugače, tudi s posebnim zakonom ustvariti pogoje, da se narodni manjšini zagamči pravica do besede tudi v gornjem domu. Če ima Valle d'Aosta zagamčenega enega senatorja, kljub temu, da šteje samo 60.000 volivcev, bi približno enako število volivcev slovenske narodne ma-

njšine v Italiji pač tudi moralo dobiti podobno zagotovilo.

To je »volilni« politični program, če ga smemo tako imenovati, katerega si mimo in preko sedanjih volitev zastavljamo v Italiji živeči Slovenci. Zanj se bomo borili vse dokler ne bo ugodeno nesporni pravici in politični koristnosti, na katerih temelji naša zahteva. Medtem bomo pa seveda spremljali volilno borbo, ki je v teku. V primeru trenutku bomo zavzeli stališče, kakor nam ga bodo narekovale naše potrebe in obstoječe okoliščine.

NOV SVETOVNI VELEMOJSTER

Pri plebiscitarnem tekmovalju poklenih diktatur v Titovi Jugoslaviji je Josip Broz potolkel vse svetovne rekorde XX. stoletja z 99,3 odstotkov glasov. Premagal ni samo Benita Mussolinija, Adolfa Hitlerja, Franca, Nasserja in celotno ekipo južno - in srednjeevropskih diktatorskih šampionov, pač pa je potisnil v ozadje celo samega svetovnega vele mojstra Jožeta Stalina in njegovega naslednika Nikito Hruščeva, da ne govorimo o poklenih diktaturah sovjetskega kolonialnega carstva v Evropi in Aziji. Do popolnosti mu manjka samo 0,7 odst.

Dogodki po svetu

»SLOWENEN HERAUS!« S tem krikom sta, 14. tm, dva nemškutarska sovinstva, v Nonči vesi na Koroškem, napadla brezbrambne žene in deco, ki se je zbrala, da bi poslušala predavanje s skiptičnimi slikami o božji poti v Lurdu.

Predavanje je bilo napovedano v okviru škofijske vzgojne organizacije »Katholisches Bildungswerk« in imel bi ga slovenski duhovnik. Toda tudi ta skromna prireditev ni bila po volji nemškutarskim, ki so zbrali v neki drugi gostilni, da bi proslavili svojo zmago nad Slovenci, katero so dosegli pri nedavnih občinskih volitvah. Dva posebno vroča nestrpnost sta vdrila v dvorano in v vpitjem zahtevala naj se Slovenci razidejo ter naj predavanja ne bo. Nekega 47-letnega moža, ki ju je skušal pomiriti, sta pobila na tla in ga pretepla do nezvesti. Pri tem sta mu izbila vse prednje zobe. Enako surovo sta obdelala in osuvala ženske. Kot podivjana sta mlatila okrog sebe, okoričajoč se z okoliščino, da ni bilo drugih mož, ki bi se jima sicer zopetavili. Medtem je 40 prisotnih otrok prestrašeno vreščalo in kričalo.

Sele čez dober čas sta prišla dva orožnika, ki sta zalotila pretepača pri njunem opravi, vsa oškropljena s krvjo. Vkljub temu pa ju nista aretirala temveč sta ju pustila, da sta odšla na slavo nemškutarske volilne zmage, kjer so ju somišljeniki sprejeli z odobravalnim vpitjem.

»Koroška kronika«, ki poroča o tem dogodku, ugotavlja da je to »podoba položaja na Koroškem v letu demokracije

1958, trinajst let potem, ko pravijo, da je bil dokončno zrušen teror nacizma.«

TAJNIK OZN HAMMARSKJOELD se je mudil štiri dni v Moskvi, odkler je odpotoval 28. tm. Hammarskjöldovemu obisku pripisujejo velik pomen. S sovjetskimi prvaki je razpravljal o raznih problemih, ki so zdaj na dnevnem redu v Organizaciji združenih narodov, posebno o razorožitveni konferenci in o položaju na Bliskem Vzhodu. Na tiskovni konferenci je izjavil, da je naklonjen razgovoru na najvišji ravni, vendar pod pogojem, da bodo povezani z OZN.

ZAHODNA NEMCIJA je sklenila, da bo njena vojska oborožena z atomskim orožjem. Po dolgi in ostri debati v poslanski zbornici se je 274 poslancev izreklo za atomsko oborožitev, 165 proti, 26 pa se jih vzdržalo. Zagovorniki atomske oborožitve pravijo, da se da mir zagotoviti samo s skupnim naporom in tesnim sodelovanjem svobodnega sveta, vse dokler se komunisti ne bodo odrekli svojim revolucionarnim stremljenjem.

TRI PROTI DVA je trenutno stanje satelitske tekme med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo. 26. marca so namreč Amerikanci z raketo Jupiter C, ki jo je pripravil von Braun, uspešno spravili v vesolirje svoj tretji satelit. Najnovejši satelit ima dva radijska oddajnika in naprave za merjenje kozmičnih žarkov. Njegova posebnost je, da registrira vse podatke na magnetofonski trak. Oddaja jih samo ko leti nad ameriški radijskimi postajami, ki sprejemajo njegove signale.

Ker je satelit zašel s svoje prvotno določene poti predvidevajo, da bo krožil

le malo časa, morda samo nekaj dni. Istčasno poročajo, da se je Sovjetom baje ponosrečil že njihov tretji poskus, da bi poslali raketo na luno. Seveda Sovjeti o tem spretno molčijo.

KOMUNISTI SO UGRABILI dr. Aurela Decela, voditelja organizacije »Svobodna Romunija« v Turčiji. Dr. Aurel Decel je pred tremi meseci odpotoval iz Turčije na predavateljsko turnejo po Švici, kamor pa do danes še ni prispel. Za njim je enostavno izginila vsaka sled. Dr. Aurel Decel je bil romunskim komunistom trn v peti. Zato upravičeno domnevajo, da so ga njihovi agenti med potjo ugrabili ali ubili.

Izginuli vodja romunske emigracije v Turčiji je bil ob koncu druge svetovne vojne kulturni ataše svoje države v Turčiji. Ko je pa v njegovi domovini zmagal komunizem se je odpovedal službi na poslaništvu ter je nastopil pot političnega beguna. Turška vlada mu je dovolila politično zavetišče. Dr. Aurel Decel je posvetil vse svoje sile protikomunistični borbi in zbiranju svobodoljubnih romunskih razumnikov.

CISTKE V SIRIJI baje niso omejene nato, da Nasser ni vključil v novo vlado Združene arabske republike izrazitih pristašev filozofjske politike. Ni jih v osrednji vladi, niti v egiptovski in siriski parlamentni vladi. Prav tako je, obenem z drugimi političnimi strankami, razpustil tudi sirsko komunistično stranko. Tajnik sirske KP, ki je dobro vedel kaj se pripravlja, je pred tem že odpotoval v Moskvo. Z njim je zapustila Sirijo tudi njegova družina.

Po prvih medenih tednih združitve začenja torej Siriji zdaj čutiti neprijetni pritisk Nasserjevega škornja.

ustaviti, da nam to potrjujejo dnevni stiki z obiskovalci z druge strani meje, so kandidati Titove komunistične partije zmagali na vsej črti. »Kaj hočete še več?« pravijo titovci, »Ali to ne dokazuje kako so vse nam sovražne in nasprotno trditve zlagane?«

Videz je torej rešen. Toda samo videz in prav nič več. Ugodeno je uradnim statistikam in režimskim zahtevam, prizadeti državljani in ves zunanji svet pa prav dobro ve kako je. Preblizu smo še nedavni preteklosti, da se bi spominjali kako sta podobne plebiscitarne volitve organizirala Hitler in Mussolini. Mahinacije tega drugega smo živo občutili celo na lastni koži. Zato v naprej pripravljenim rezultatom nihče več ne naseda.

Demokracija se mora izražati sama po sebi, ne da bi jo bilo treba dokazovati. Če gremo s tega stališča moramo ugotoviti, da je bilo zelo značilno, da so mnogi kandidati za zvezni ali republiške zbore v volilni kampanji porabili dober del svojega časa, da so volilcem dokazovali kako sta jugoslovanski režim in volilni red demokracija, medtem ko se tem, kar je samo ob sebi razumljivo, v zares demokracijskih državah sploh ne govori. V jugoslovanskem totalitarističnem režimu, ki se samo skuša skriti za zlagalno demokracijsko fasado, je pa n. pr. sam organizator in šef zloglasne OZNE, sedanjí podpredsednik Izvršnega sveta Aleksander Ranković, posvetil eno celo časopisno stran svojega govora jalovemu dokazovanju tega česar v Titovi Jugoslaviji ni. Boljšega branitelja in predstavitelja titovske demokracije si pač ni bilo želeli!

Res je, da so si jugoslovanski volivci na zborovanjih lahko postavljali lastne kandidate, vendar po postopku, ki je takšen, da so lahko obveljali samo predlogi, ki so pršli iz komunističnih organizacij in so imeli partijski blagoslov. Če bi ne bilo tako ne bi imeli za 301 poslansko mesto v zveznem zboru samo 307 kandidatov in volivce ne bi bil prisiljen glasovati za tistega edinega kandidata, ki mu je bil predložen. Izbiro je imel samo v šestih volilnih okrajih in zgornjo je, da so tzv. »drugi« kandidati v vseh teh šestih okrajih sorazmerno veliko glasov, povprečno 30-40 odstotkov, v enem okraju, v Drvarju, pa je tak »drugi« kandidat celo zmagal. Režim je torej dobro vedel zakaj je vztrajal pri enem samem kandidatu na okraj.

V kolikor volivce ni glasoval za predlaganega kandidata, ki ga je v 301 primeru postavila partija, pa je kvečjemu tvegala da bo njegova glasovnica proglašena za neveljavno. Sedanjí jugoslovanski režim namreč sploh ne pozna nasprotnih glasov. Teh enostavno ni. So samo »veljavni« in »neveljavni« glasovi. V tem so posekali celo Mussolinija, ki je vsaj formalno dovolil, da se je lahko napisalo »si« ali »no«.

Vkljub temu, da volilna tajnost ni bila dobro zavarovana, saj so ponekod odpravili kabine, v katerih bi volivce izpolnili svojo volilnico, drugod pa so jih nadomestili z navadnim zastorom ali zaslonom, so takšni protestni glasovi ponekod znašali tudi nad 10 odstotkov oddanih glasov. In če pogledamo objavljene statistike potem vidimo, da takih visokih odstotkov »neveljavnih« glasov ne smemo pripisovati morebitni zaostalosti prebivalstva volilnih okrajev, katero ne bi znalo izpolnjevati glasovnic. Največ okrajev z visokim odstotkom »neveljavnih« glasov imamo namreč prav v severnih, torej najnaprednejših predelih države. Če vzamemo republike kot celote je glede tega na prvem mestu Slovenija, kjer je v skupnem povprečju 6,6 odstotkov »neveljavnih« glasov. To, da so si takrat najbolj odkrito upali pokazati svoje nezadovoljstvo z režimom, pa čeprav so že v naprej vedeli, da bo brez haska, služi Slovencem v čast.

Sicer pa je kontrola glasovnic in šteje glasov pri jugoslovanskih volitvah poglavje zase. Vse delo nadzorujejo in izvršujejo sami prizadeti pripadniki režimske stranke. Zato ni nobene kontrole in delajo kar hočejo. Ali ni n. pr. naravnost sumljivo, da je prav za Broza-Tita, v njegovem volilnem okraju, glasovalo kar 99,3 odstotka volivcev. Očitno je, da mu je hotela volilna komisija napraviti poseben poklon. Podobno je bilo s kandidatu Mihe Marinka v Sloveniji. Potegoval se je za mesto republiškega poslanca in istih Trbovljah, kjer ga delavci pri nedavni stavki sploh videti niso hoteli. In glej! Tudi on je dobil nad 99 odstotkov glasov istih delavcev, ki ga prav gotovo vse prej kot ljubijo. Nasprotno pa kažejo sorazmerno visoke odstotke neveljavnih glasov posebno volilni okraj, v katerih so kandidirali veljaki, ki ne izhajajo iz predvojnega KP, temveč iz vrst nekdanjih krščanskih socialcev in Preporodovcev.

Ob takih okoliščinah nihče ne more overiti upravičenosti suma da so uradni rezultati zadnjih jugoslovanskih volitev v precejšnji meri umetno oblikovani.

VESTI z GORIŠKEGA

Vzpodbuden govor Tambronija Seja občinskega sveta

V svojem volilnem govoru je minister notranjih zadev g. Tambroni podčrtal v nedeljo 23. marca v Gorici prisotnost jezikovne manjšine na tem področju državne meje in dejal, da sme ta manjšina gledati z zaupanjem v bodočnost, ker država štiti vse jezikovne manjšine. S posebnim poudarkom je še dejal, da ima večina, to je italijanska jezikovna večina na Goriškem ne le možnost posluževati se pravic, ampak tudi in predvsem moralno obveznost izpolnjevati dolžnosti.

Minister Tambroni je manjšine, to je seveda slovensko jezikovno manjšino, imenoval v svojem govoru nekajkrat in sicer treznih in premišljenih besed ter v duhu močnega priznanja, da je manjšina tu in da mora biti enakopravna.

Značilno pa je dejstvo, da niso krajevni italijanski listi tega dela ministrovega govora prav nič, ali skoro nič objavili. Tako »Gazzettino«, ki o stvari ne erhne niti besedice, in »Piccolo«, ki se omejuje na sledečo vrstico: »Manjšine mi spoštujemo z dejanji, ne z besedami.« »Messaggero Veneto« pa je poročal, da je minister dejal, naj manjšina zaupa, ker da država štiti vse manjšine.

Naj omenimo še, da je minister notranjih zadev prišel na manjšino, potem ko je vzpodbudil Goričane, naj gledajo z zaupanjem na stalnost obstoječe državne meje.

Slovenci seveda ne vzamemo ministrovih besed kot zagotovilo, da nam bo vlada nudila tisto zaščito, ki ji jo ustava zapoveduje dati nam, te besede pa postavljamo v zvezo s tem, kar se na Goriškem dogaja. V prvi vrsti z izključitvijo poslance Baresi-ja iz liste demokršćanskih kandidatov za poslansko zbornico iz razloga, da goji preveč nacionalistične težnje. Tako poroča milanski »Corriere d'informazione« od ponedeljka 24. marca.

Proti komu, če ne proti slovenski manjšini utegne biti Baresijev »nacionalizem« na tem področju naperjen?

Ali pa je ta nacionalizem poslanec Baresi gojil zaradi državnih meja?

Krajevno združenje bivših bojevnikov in samo vodstvo Krščanske demokracije sta trditve lista »Il Corriere d'Informazione« pobijali. Obstaja pa mnenje, da je do izključitve Baresija prišlo res zaradi njegovih »nacionalističnih« teženj.

Ministrove besede o manjšini postavljamo namreč v zvezo tudi z njegovim zagotovitvijo, da so državne meje na delikatnem področju ustaljene (stabilni), kar seveda premočno nacionalizem in šovinizem ne gre po volji, njim ki zahtevajo revizijo teh meja in, torej, zopetno gospodarstvo nad vsemi Primorskimi Slovenci.

Morda se letos začne na Goriškem novo bolj strpljivo obdobje v odnosih do slovenske manjšine. Da bi se v tem oziru res nekaj takega tudi zgodilo, in da bi nas ministrove besede zopet ne varale!

Kršćanska demokracija mora biti stranka sprave in miroljubnega strpljivega sožitja med vsemi državljani, zlasti med onimi italijanskega in slovenskega jezika.

Ona ima vzvišeno nalogo pomirjevanja duhov in krščanske sprave med ljudmi dobre volje, ne glede na jezikovno pripadnost, saj proučaja tretji člen ustave

vse državljane za popolnoma enakopravne ne glede na jezik, ki ga govorijo.

Minister Tambroni je v ostalem slovesno obljubil, in pri tem zastavil svojo ministrsko besedo, da bo vlada vedno skrbela za gospodarsko pomoč Goriški provinci. Politika demokršćanske vlade pa, da stremi za tem, da se nemudoma izvede tudi deželna avtonomija.

S klenimi besedami je govornik prikazal še vedno obstoječo nevarnost komunizma v državi in pozval volivce, naj v tem oziru stoji budno na pozorišču in naj na prihodnjih volitvah storijo svojo človečansko in državljansko dolžnost, da tako nevarnost zajezijo in odpravijo.

Polemiziral je še v pogledu drugih strank, jasno in odločno nasproti skrajnejšem, zmerno in trezno nasproti zmernejšem.

Tambronijev govor je bil kot uvod v volilno propagando pameten, strogo realističen in vzpodbuden. Zaupanje je govornik vžil vsemu prebivalstvu province, tako enega in drugega jezika, zlasti delavskemu sloju, kateremu je zagotovil delo in kruh s tako prisrčnimi besedami, kot da bi govoril brat bratu, ali oče svojim otrokom.

VESTI IZ ŠTEVERJANA

V nedeljo 23. marca so naši kmetovalci volili nov odbor Kmečkih bolniških blagajne. Za predsednika so izvolili g. Cirila Klanjščka, za podpredsednika pa g. Antona Klanjščka. Tajnik ostane še naprej marljiv g. Ciril Terpin.

Od leta 1947 sem čitamo »Demokracijo«, ki nas uči človečanskih, demokra-

tičnih resnic in zagovarja naše potrebe in koristi, tako v narodnem in jezikovnem, kakor tudi v splošnem gospodarskem oziru.

Tudi o traktorjih je »Demokracija« pisala, da so kmetu potrebni in koristni. Sploh je »Demokracija« naš priljubljeni list: Se posebno nas veseli dejstvo, da sta ona in »Katoliški glas« lista, ki složno, vsak na svojem področju, pišeta v imenu demokratičnih in vernih zamejskih Slovencev, saj jih tudi v vsakem oziru predstavljata in učita pametno in pošteno vsega dobrega in koristnega.

Ce beremo Novi list od 21. marca ostanemo kar začuden nad trditvijo, da nam je le on svetoval traktorje in nas v tem oziru učil. Prišel je na dan nekam pozno kot polček, pa bi rad zlezal na najvišjo točko Steverjana!

Smeli trditvi Novega lista seveda nihče ne verjame.

TAKE SOLE IMAJO DRUGOD

Pri nas na meji postavljajo prekrasne šolske stavbe najmodernejšega sloga, ki stanejo desetine in desetine milijonov lir iz državnega sklada. Sola v Strašičah stane kakih 60 milijonov. Te dni pa je neki italijanski list priobčil sliko šolske učilnice iz kraja Monasterolo Casotto v Piemontu.

Slika kaže učence, ki s koli podpirajo razpadajoče stene in strop svoje učilnice.

Monasterolo Casotto nima časti biti na državni meji in igrati važno politično in nacionalno obrambno poslanstvo. So pa tudi njegovi prebivalci italijanski državljani in vlada bi morala skrbeti tudi zanje.

Volitve in Slovenci v Italiji

Državnozbornske volitve so že razpisane in naši ljudje se pomenjujejo, ali in kako na njih nastopiti.

Ljudem se v neki meri borba dopade, zato je povsem razumljivo, da bi naš slovenski človek nerad stal ob strani ter dejanski posegel v borbo za svoje koristi in povedal svojo besedo ter volil in izvolil svojega poslanca, ali senatorja.

Slovenci v Italiji pa smo rastreseni po treh provincah in ideološko močno ločeni. Enim, kot na primer levčarjem, ni toliko za ohranitev narodne zavednosti in spoštovanje lastnega materinega jezika, kolikor za strankarsko politiko v stremelju za prevzem državne oblasti in vladanja z diktaturo. Zato so se taki elementi kratko in malo borbi za nacionalne koristi odpovedali in raje stopili v vrste Nennijevih socialistov oziroma Togliattijevih komunistov. Ti dve stranki pa sta si v marsičem sorodni in Nenni se do danes za nobeno ceno noče od komunistov odtrgati in hoditi svojo socialistično točno demokratično p. Tako kandidirata na listi Nennijevih socialistov znani titovski prvaki, učitelj Viljem Nanut, na listi komunistov pa 33 letni kmetovalec Franc Komic iz Steverjana, bivši občinski svetovalec.

Izbira teh kandidatov, od katerih nas

seveda loči globok ideološki prepad, ni ravno posrečena. Učitelj Nanut je res bil skozi štiri leta goriški provincialni svetovalec, toda v tem dolgem času ni nikoli odprl usta. Kako naj potem utegne nastopati pa v poslanski zbornici? Kmetovalec Komic je izbran, kot se vidi, le zaradi pridobitve glasov, kajti očitno nima, kljub vsem morebitnim vrlinam, možnosti samostojnih nastopov, in bo pa moral slediti ukazom in navodilom partije.

To povemo za slučaj njih izvolitve, kar pa je precej drzno že samo misliti, ko imamo Slovenci le bridke izkušnje iz preteklosti. Saj so italijanski levčarski volivci vselej slovenske kandidate prezrili in preferenčni glas oddali samo kandidatom svoje narodnosti. Slovenskih volivcev, levčarjev, pa je kljub vsemu le premalo, da bi utegnili s preferenčnimi glasovi prekositi italijanske.

Od Trbiža do Milja živi dobrih 80 do 85 tisoč Slovencev. Če bi bili vsi v enem volilnem okrožju, medsebojno sporazumljeni in disciplinirani, bi si svojega poslanca lahko izvolili. Tazmere so žal povsem drugačne in trenutno ni zaželenih možnosti.

Lahko pa bi vlada pri dobri volji urenila tako, da bi tudi Slovenci volili svojega zastopnika, kakor ga volijo Francozi v Dolini Aosti.

Zaenkrat torej Slovenci take možnosti nimamo in bomo ravnali po svoji pameti in vesti v upanju, da nam bodo tudi vodstva naših organizacij primerno svetovala, saj so jim koristi naše skupnosti vedno pri srcu in pred očmi.

Volivec

Zopet kazenska ovdaba proti duhovniku

Dvanajst ljudi iz kraja Roccastrada v Toskani je v torek 25. marca vložilo kazensko ovdabo proti svojemu župniku Blažu Bailo zaradi obrekovanja potom tiska, ker da je izstavil dve pismeni objavi poti, ki jo bo prehodil za blagoslovitev hišnih domov. Pri tem pa je zapisal, da od blagoslova hiš odpadejo vsi tisti, ki živijo v konkubinat, to je tisti, ki niso sklenili cerkvene poroke, ker da se ti smatrajo kot javni grešniki in živijo v pohujšljivem konkubinatu.

Prirediti navajajo v ovdabi, da gre za obrekovanje tudi, če jih duhovnik ni v objavi izrečno imenoval, ker jih sovaščani dobro poznajo in so jih v resnici dejanski tudi spoznali in istovetili z omenjenimi »konkubincami«, »grešnicami« in »pohujšljivci«.

Tako se obeta zopet nov hrupen proces, kajti po zakonu o tisku od leta 1948 pride zadeva pred okrožno kazensko sodišče, prav tako, kakor v primeru še ne pomirjene zadeve s škofom iz Prata.

Zgodba o titovskih darovih iz leta 1951

Goriški Slovenci se še dobro spominjamo, kako so mnogim slovenskim družinam na Goriškem, sorodnikom padlih ali pohabljenih partizanskih borcev, nakazovali iz Titovine denarne zneske. Pravili so, da gre za velikodušno priznanje titovskih oblasti. To »nesebično« naka zovanje je trajalo dokler je trajal takratni volilni vrvež in je nato utihnilo.

Zdaj pa se dogaja, da zahteva rimsko zakladno ministrstvo povračilo tistih zneskov, ali pa jih prizadetim odtrguje

Po večkratnih sestankih predstavnikov raznih skupin zastopanih v občinskem svetu, nato pa še po treh sejah občinskega sveta je končno ta, v sredo 26. marca zaključil razpravo in odobril stalež goriških občinskih nameščencev.

Stalež je prav za prav bil sprejet le z glasovi demokršćanskih svetovalcev in občinskega odbora, ker so se slovenski svetovalci in mislovci glasovanja vzdržali, vsi levčarji ter monarhisti dr. Pedroni in liberalci grof Attems so glasovali proti.

Stališče slovenskih svetovalcev je že na sedmih sestankih predstavnikov skupin, na prvi seji sveta in še posebno na torkovi 26. marca pojasnil dr. Sfiligoj, ki je vztrajal na dejstvu, da je predvidena preveč uradništva za naše ne ravno rožnate finance. Zato je predlagal, naj se število uradnikov skrči za trinajst mest. Ker pa mu je odbornik g. Peternel zagotavljal, da če se v bodoče izkaže, da ne bo zadostnih denarnih sredstev, bodo uradnike stavili na razpoložanje, je dr. Sfiligoj zahteval in prejel pojasnilo glede možnosti in upravičenosti takega ravnanja. To možnost občinski pravilnik v resnici izrecno predvideva. Tedaj je dr. Sfiligoj, v zvezi s tem priporočal odboru, naj ne namešča uradnikov, če niso ravno potrebni, toda v tem slučaju, je odbornik povedal, mora občina plačevati prispevke socialnega zavarovanja točno po številu nameščenec kot jih stalež predvideva, tudi če niso mesta dejanski zasedena.

Z dr. Sfiligojem sta se strinjala, kar se denarne zaskrbljenosti tiče, tudi monarhistični in liberalni svetovalec. Za predlog, naj se število uradništva načelno

zniža, da se občina primerno razbremeni denarnih težav, so glasovali samo slovenski svetovalci ter monarhistični in liberalni, medtem ko so se štirje socialni demokrati glasovanja vzdržali. Zato je dr. Sfiligoj napovedal, da se bo glasovanja za sprejem novega staleža vzdržal, ne iz protesta, ampak iz previdnosti, ker še vedno misli, da bo stal občino preveč denarja. Če pa se v bodoče izkaže, da jo treba izglasovati nova večja denarna sredstva v zvezi s tem staležem, je dr. Sfiligoj podčrtal, da bo takrat pač glasoval proti takim izdatkom.

Slovenščina

v državnem uradnem listu

Rimska »Gazzetta Ufficiale« od 14. marca je prinesla tudi v slovenščini obširni jugoslovansko-italijanski sporazum o dobavi vode Gorici z Mrzljaka. Običaj velja, da se zlasti po prvi svetovni vojni mednarodni dogovori sklepajo ne več v francoščini, ampak v jeziku pogodbenikov. Odtod gori omenjena objava tudi slovenskega besedila pogodbe. Dogodek je našo javnost prijetno presenetil. S tem pa ni še rečeno, da vlada in sploh oblasti priznavajo slovenščino kot veljavni jezik slovenske manjšine v Italiji, saj se še vedno dogaja, da prav ministrstvo vrača prizadetim slovenskim strankam vloge z zahtevo, da se prevedejo v italijanščino. Te vloge so stranke pod zaveziško vojaško upravo predložile v slovenščini.

Vsekakor je bil Uradni list primoran objaviti vsaj omenjeno pogodbo za vodo v našem jeziku.

Okrožnica prosvetnega ministrstva

V neki svoji okrožnici šolskim skrbništvom opozarja prosvetno ministrstvo na dolžnost, ki jo imajo profesorji in učitelji, da je reduejo po vsej lestvici, od ničle do desetine. Običajno pa gre redovanje le do osmice in do kakke redke devetice.

Profesorji in učitelji, pravi okrožnica, imajo tudi običaj ločiti dijake in učence razreda v skupino pozitivnih in negativnih, kar ne odgovarja vzgojnemu pravilu in ima za posledico upad dobre volje in želje po napredku pri članih druge skupine, do katere kažejo profesorji in učitelji, ki tako ravnajo, nezaupanje in si o njej ustvarjajo krivičen predoselek.

Nadalje opozarja ministrska okrožnica na nepravilnost ravnanja z dijaki in učenci zamudniki, ki so izključeni od pouka ves dan, če zamudijo le prvo uro. Naslednje ure jih je torej treba prepustiti k pouku.

Gornja okrožnica je bila potrebna in upati je, da jo bodo v solah tudi spoštovali, kajti neodstaki, ki jih navaja, se v resnici ponekod dogajajo.

Dijaki in učenci pa naj se potrudijo, da dobro ocenijo dejanski res zaslužijo in da pouka nikoli ne zamujajo!

Cestne nesreče v letu 1957

Centralni statistični urad je ugotovil, da je bilo v preteklem letu 1957 nič manj kot 6855 smrtnih primerov zaradi cestnih nesreč v Italiji, ranjenih pa kar 145.133 oseb.

Vsega skupaj je bilo istega leta 185.413 prometnih cestnih nezgod, proti 167.574 v prejšnjem letu 1956.

Največ nezgod se je leta 1957 pripetilo v Rimu, to je 30.867 z 283 smrtnimi slučaji in 20.478 ranjenimi osebami, medtem ko je bilo v Milanu 23.373 nezgod, 128 smrtnih slučajev in 12.499 ranjenih oseb.

UTRIPI

Velikonočna literarna priloga Slovenske prosvetne matice iz Trsta, ki smo jo predprejeli teden prejeli »Demokracijo«, nas je prijetno razveselila. Se bolj bi nas veselilo, če bi se UTRIPI pojavili večkrat, recimo vsak drugi mesec, ali pa vsaj vsak tretji. Kazalo bi sprejemati tudi daljše prispevke k natečaju in po možnosti nuditi tudi višje nagrade. Mladino, ki kaže talent, je treba na vsak način vzpodbujati, jo pravilno ceniti in ji izkazovati zaščeno javne zahvale in pohvale. Zakaj priobčevati samo kratka imena? Korajžno na dan tudi s priimkom in bivališčem, da bomo Slovenci vedeli, kje so naši upi doma.

Goričan

Nomestitve učiteljev za leto 1958/59

Goriški šolski skrbnik sporoča, da je izšel ministrski ukaz z navodili za namestitve začasnih učiteljev in suplentov na osnovnih solah za prihodnje šolsko leto 1958-59. Ministrski ukaz je prizadeletim na ogled v uradu šolskega skrbništva in v uradnih didaktičnih ravnateljev.

Rok za vlaganje prošnje za namestitve je do 30. aprila.

Sovodenjska pošta

Kakor znamo zahtevamo Sovodenjci svoj poštni urad, da nam ne bo treba hoditi na pošto v Gorico, ali daleč drugam. Prostor za tak urad se že pripravlja in tudi poštni nadzornik iz Vidma si ga je že ogledal in izjavil, da odgovarja namenu. Tako upamo, da bo prošnja za otvoritev pošte v doglednem času ugodno rešena.

GOSPODARSTVO

SETEV DETELJE: Splošna navada je, da se seje detelje med pšenico. Ta ni priporočljiva, ker gsto rastoča pšenica zaduši nežna deteljina stebila in tako bo deteljišče le slabo poraščeno in seveda bo temu primeren tudi pridelek pišel. Ako hočemo imeti dobro razraščeno deteljišče, bomo deteljo sejali skupaj z ovsem kot samostojno kulturo. V ta namen najprej na njivi poderemo morebitne lehe, nato raztrosimo počez po 30 do 40 stotov hlevskega gnoja na 1000 kvad. metrov. Poleg gnoja pa natrosimo še po 30-40 kg. superfosfata na 1000 kvad. metrov. Če pa je bila njiva pognojena s hlevskim gnojem lansko leto, jo bomo sedaj preorali in nato pognojili z 40-50 kg. superfosfata 20-25 kg. amonjaka in 20 kg. kalijeve soli na 1000 kvad. metrov. Nato njivo dobro pobranamo. Na tako pripravljeno njivo bomo ob ugodnem vremenu posejali oves in deteljo in sicer najprej oves in nato deteljo. Najprej posejemo 5 do 6 kg. ovsa na 1000 kvad. metrov in nato posejemo deteljo 3-3,5 kg. na 1000 kvad. metrov površine. Ko smo posejali oves, ga dobro zabranamo in posejemo deteljo, katero tudi zabranamo. Seme detelje mora biti čisto t. j. ne sme vsebovati semena predence. Zato je najbolje, da seme kupimo v kmetijskem konsorciu ali pri kakem vestnem trgovcu, kjer jamljejo za čistost semena. V zemlji so tudi razni škodljivci, ki spodjedajo seme; zato je prav, da zemljo med oranjem razkužimo z enim od sredstev, ki so v prodaji, kakor n. pr. ALDRIN, GEOFACLORO, itd. Ta sredstva pa tudi lahko pomešamo med umetna gnojila, ki jih trosimo. Ne smemo jih pa mešati z gnojili, ki vsebujejo apno, kakor so: apneni dušik, Tomaževa žlindra in apne-

ni nitrat. Razkužila rabimo 3-4 kg. na 1000 kvad. metrov. Ko bo oves prišel cveteti, ga bomo pokosili in nam da zelo dobro krmo. Potem ko pokosimo oves natrosimo 5-6 kg. apnenega nitrata na 1000 kvad. metrov, da se mlade rastline detelje okrepijo in nam bodo pozneje dale še tri košnje. Ako hočemo, da bo vsakokratna košnja obilna in dobro, moramo tudi po vsaki košnji pognojiti s 5-6 kg. apnenega nitrata na 1000 kvad. metrov. Deteljnih semen imamo več vrst, glavne so: Nemška ali večna detelja (medica); uspeva zelo dobro v dobri, srednje težki zemlji in traja tudi do 8 let če jo vsako leto dobro gnojimo. Če pa jo sejemo v vlažno zemljo, bo trajala največ dve do tri leta, ker pričnejo gniti korenine. V dobri zemlji in s primerno gnojitvijo nam da lahko tudi pet bogatih košenj.

Potem imamo rumeno deteljo (gialluzzo); daje tri košnje in je glede zemlje skromnejša. Nadalje imamo creno deteljo (trifoglio). Ta traja dve leti in glede zemlje ni izbirčna.

KRMLJENJE ŽIVINE: Marsikateri živinorejec je bil tako nepreviden, da je med zimo krnil živino z najboljšo krmo in mu je sedaj na pomlad ostala le slabša krma. Moralo bi seveda biti prav obratno, ker v zimskem času živina več ali manj počiva, medtem ko bo sedaj na pomlad morala z nami na polju težko delati. V teh slučajih bo vreden kmetovalec krmo zrezal s slamoreznic in pri tem mešal seno, slamo in kormuzna stebila. To zrezano krmo stlačimo v kako kad in ji dodamo nekoliko močnih krnil kot n. pr. »panello Sole«, zmes »Electae«, otrobe, koruzno moko itd. Rezanico poskropimo s toplo, nekoliko slano vodo, kateri smo dodali nekoliko melase.

Nemški povojni gospodarski čudež

O gornjem predmetu je predaval 26. februarja pod okriljem SPM, dr. Josip Agneletto. Z ozirom na aktualnost snovi približujemo nekaj glavnih misli iz tega predavanja.

Predavatelj je uvodoma omenil razne gospodarske ustroje, preko katerih sta se razvila v polovici XIX. stoletja dva ostro si nasprotujoča gospodarska sistema: gospodarski individualizem, ki je naslavljal liberalizem imenovan, ki se je naslavljal na absolutni zasebni lastnini, zasebni pobudi in svobodnem gospodarstvu. Na nasprotni strani se je dvigal, ali samo v teoriji, totalitarni kolektivizem ali komunizem, (Marks, Engels), ki je zahteval odpravo zasebne lastnine in pobude. V sedemdesetih letih pr. st. je pričela država posegati v gospodarsko življenje z zakoni proti oduševanju, proti delu otrok in žena v tvornicah in pozneje s prvimi socialnimi predpisi.

Evolucija kapitalizma

Gospodarski individualizem, ki so ga marksisti netočno označevali za »kapitalizem«, je z evolucijo v zadnjih 100 letih spremenil svoj prvotni totalitarni značaj ter se je prilagodil novemu tehničnemu razvoju in socialnemu napredku. Tako je naš sedanji gospodarski ustroj utemeljen na svobodnem gospodarstvu in zasebni pobudi: je to nov sistem izravnalnega gospodarstva, ki priznava načelo socialne pravičnosti in enakosti ljudi, z ne več absolutno privatno lastnino, ampak z lastnino, ki dopušča v korist skupnosti potrebne omejitve in s svobodno konkurenco, ki brzda zasebni egoizem. Moderna gospodarska veda je postavila novo pravilo modernemu gospodarstvu, pravilo o zasluženem dobičku: Zasluži toliko, kolikor je vredna tvoja protidajatev.

Državni intervencionizem

Ta ustroj priznava današnji državni pravico poseganja v gospodarstvo do gotove meje, do »kritične točke«. V ostalem pa državni posegi ne smejo tako daleč, da bi omrtvili zasebno pobudo in ustvarjali armado državnih uslužbencev, to je birokracijo, ki drži kot polip državo in državljanje v svojih lovkah.

Doba atomske in jedrne energije nujno zahteva da države ali več držav skupaj prevzamejo riziko in ogromna milijonska bremena za obrate-velikane, ker jim privatna pobuda ne bi bila kos.

Danes se bje boj med birokratiziranim in svobodnim gospodarstvom. Kaj pospešuje bolj gospodarski napredek in blaginjo, svobodno gospodarstvo s zasebno pobudo ali podpravljenjem podjetij in birokratična uprava (državni intervencionizem)? Nemški povojni primer, daje odgovor na to vprašanje.

Nemčija po drugi svetovni vojni

Povojna Nemčija je bila razbita. Mesta in središča porušena kakor jih ne bi bil mogel razdeljati niti najstrašnejši potres, tvornice opustošene, stroji demontirani in odpeljani kot vojni plen v tujino. Niso pa bile porušene samo tvornice, pač pa tudi gledališča, muzeji, cerkve in šole. Sestrano prebivalstvo, napoln golo in nezaposleno se je borilo za funt krompirja. Vse je bilo od zavezniških uprav strogo racinirano, od gumba do mesa, vse je bilo samo na izkaznice. Zaloge pa so bile tako pihle, da bi bil prišel vsak zahodni Nemec šele v 18 letih do enih spodnjic, v 29 letih do para nogavic in v 98 letih do ene obleke. Zahodna Nemčija, ki obsega polovico površine skupne Nemčije in šteje danes 53 milijonov prebivalcev nasproti 17 milijonov Vzhodne Nemčije, je bila zraven tega zasedena

od treh zahodnih zaveznikov, katerim je morala plačevati visoke zasedbene stroške. Leta 1948 so združili angleško in ameriško zasedbeno ozemlje v eno upravno področje.

Za gospodarskega svetovaleca je bil poklican v zavezniško upravo dr. Ludvik Erhard iz Fürtha pri Norimberku. Ta mož je prinesel že z visoke trgovske šole v Frankfurtu prepričanje, ki ga je pozneje razvijal in propagiral v svojih spisih, da je svobodno gospodarstvo z zasebno lastnino in iniciativo ter s svobodno konkurenco na svobodnem tržišču edini predpogoj za gospodarski napredek in blaginjo človeštva. S svojimi nasveti in gospodarskimi načrti je najprej dosegel od zaveznikov, da so dali Zahod-

ni Nemčiji 5 milijard mark podpore in da so leta 1948 prevrednotili nemško marko. Ena nova marka je veljala 10 starih. To ni bilo Erhardu dovolj. Njegovi nasveti za ukinitve vseh omejitev svobodnega gospodarstva, da se ljudem in denarju odpre prosta pot z ukinjenjem izkaznic; da se odpravijo dirigirane cene in bloki najemnin, vse to so zavezniški smatrali v obubožani poraženi Nemčiji za same utopije in Erharda za sanjača in optimista brez realnih tal, ko sta se celo zmoglaslva Anglija in Francija držali strogo raciniranja živil in dobrin. Ali Erhard je bil globoko prepričan, da je rešitev Nemčije samo v svobodnem gospodarstvu.

Neke nedelje, ko je bil Erhard sam

Erhard in Adenauer čudodelnika zahodnonemške blaginje

Vzgladna iunaška šolarka

V angleški višji deklški šoli v malem mestecu Doncaster sedijo v razredu dvanaest let in trinajstletna dekleta - prav tako kot menda povsod po civiliziranem svetu - vsaka na svoji stolici z rokami na klopah. Le ena sama učenka med njimi uporablja dvojne stolice. Na eni je iztegnjeno oprta na naslonjalo, na drugi stolici počivata obe nogi. Med tem ko ostale sošolke pišejo narek z rokami, opravlja dekle na dveh stolicah svojo šolsko dolžnost - z nogama.

Dvanaestletna Angležinja Janet Haley boluje že sedem let na otroški ohromelosti. Obe roki mladega dekleta visita kot mrtvi ob telesu. Ko je Janet, hčerko nekoga delavca, v petem letu starosti doletela strahotna otroška ohromelost, je že takrat zelo vedoželjno dekletce, pohajalo dobre tri mesece prvi razred ljudske šole. Njena največja nesreča pa je bila tista trda stvarnost, ki ji je prepovedovala nadaljni obisk šole in jo izrgala iz vesele šolske družbe.

Ko so malo Janet z njenimi mrtvimi rokami po dveh letih neuspešnih operacij odpustili iz bolnice in jo pripeljali skrbnim staršem, so jo domači stalno spraševali, kakšne so njene srčne želje. Njena edina želja pa je bila: ponovno obiskovanje šole. Ta želja ji ni dala miru, čeprav se je prav tako dobro zavedala, kot njeni starši in številne prijateljice, da je šolski obisk za človeka, ki ne ume pisanja, nemogoč.

Janet Haley pa se ni udala. Cetudi sta bili njeni roki mrtvi, je njen duh živel. In prav ta jo je nekega dne napeljal na misel, da bi morala poskusiti z nogama. Naskrivaj je pričela z urjenjem nog. S težavnimi vajami je privajala

prste na nogah na opravljanje gibov in na nenavadno poslušnost. Nekega dne je končno dospela tako daleč. S solznimi očmi presrečnega otroka je v pristnosti družine s svinčnikom med prsti napisala na kos papirja svoje ime.

Cez nekaj dni je prišel v hišo junaške mlade Janet učitelj, ki je z veliko potrpežljivostjo in vztrajnostjo naučil dekletce pisanja. Danes Janet piše, riše, veže ročna dela in celo šiva na šivalni stroj.

Tako je končno napolnil veliki dan, ki je dekletcu izpolnil najsrčnejšo željo. Nazaj v šolo! Brez vednosti staršev se je Janet prijavila izpraševalni komisiji za sprejem v višjo deklško šolo v Doncastru. Prikrita v zadnji klopi med ostalimi kandidatkinjami, je zavrčala vsako prednostno olajšavo in pisala naloge z desno nogo. Samo sezut čevljev in nogavica pod klopjo sta pričala, da se v zadnji klopi dogaja mali čudež, ki pa je postal očiten šele po končanem izpitu. Strogi gospodje izpraševalne komisije, ki so ocenili pismene izdelke male Janet s »prav dobrom in odličnim«, niso vedeli, da ocenjujejo »nogopis« in ne »rokopis«.

Vsa srečna obiskuje dvanaestletna Janet Haley, ki je svoje trpljenje tako junaško premagala, redni pouk. Nič manj pa niso srečni njeni starši in prav tako meščani malega mesteca. Starši niso ponosni samo nad gotovostjo, da se bo njihova hčerka uveljavila v samostojnem poklicu, pač pa tudi nad tem, da si je dekletce samo izpolnilo svojo življenjsko željo, saj bi ji tega nihče drugi ne mogel storiti.

Zgodbo male Janet Haleyeve so letos pozimi prebiral pri mnogih angleških šolah, odlični britanski pedagog pa je celo

v uradu, so zahodno nemške radijske postaje razglasile svetu uredbo angleško-ameriške vojaške uprave, ki je takoj istega dne stopila v moč, s katero so bile odpravljene vse omejitve trgovine, vse omejitve cen, vsako raciniranje blaga in ukinjene vse živilske in blagovne izkaznice. Edina izkaznica je postala nemška marka, to je denar.

To je bil najdalekosežnejši gospodarski ukrep, ki ga je Nemčija doživela v XX. stoletju. Izenadil je Nemce in zavezniške. In ko so zavezniški častniki pozvali Erharda na odgovornost za samovoljno razglašeno uredbo in mu očitali, da je njihov ustroj raciniranja blaga omajal, je odgovoril, da ga ni omajal, pač pa odpravil. Poudaril je, naj si ne dela grobi, ker bo uredba svobodne trgovine s svobodnimi cenami privabila na tržišča kmečke pridelke, v trgovine pa zadržano blago.

Erhard je uganil. Čez noč so bila tržišča natrpana kmečkih pridelkov, ki so pred tem zalagali le črne borze za črne cene. Po trgovinah so se začele kopičiti poprej skrite zaloge vsakovrstnega blaga. Po tolikih desetletjih so se Nemci zopet znašli sredi svobodne trgovine in svobodnega gospodarstva. Bila je to prava revolucija v nemškem gospodarstvu.

Naravno je, da so v začetku po odpravi uradno določenih cen, cene naraščale. To je potrošnike preplašilo, zahtevali so zopetno raciniranje blaga in fiksne cene. Po ulicah so prenašali plakate z napis: na vešala z Erhardom! Ta je tolažil in prepričeval. Treba pustiti, da cene valovijo, končno se bodo ustavile; v tej prehodni dobi je treba potrpeti. Izdal je za silo strog zakon proti oduševskemu ce-

menil, da bi morali z njo seznaniti vso učeno se mladino po svetu, ne zato, ker je mala Janet Angležinja, pač pa zato, ker je pripadnica tistega pokolenja, katerega zmoglosti in vrline starejši rod tako težavno priznava.

Sirup proti otroški ohromelosti

Od leta 1955 dalje si je Salkovo cepivo proti otroški ohromelosti osvojilo ves svet. Salkovo cepivo je mrtva vakcina. Mrtva cepiva pa jamčijo obrambo, ki je časovno omejena. Trajnih obrambnih sredstev proti otroški ohromelosti še nimamo, zato zavarujemo otroke s cepitvijo za najmanj eno leto. To je vsekakor velik korak naprej v primerjavi s preteklimi leti ko je bila medicinska veda nasproti temu sovražniku naših otrok brez sleherne moči.

Med tem pa človeški um brska dalje. Predvsem se znanstveniki in zdravniki trudijo, da bi našli živo cepivo, ki bi ljudi obvarovalo pred boleznijo vse življenja. Američan Sabin je vzgojil živo, vendar močno oslabele povzročitelje otroške ohromelosti. Z vakcino je cepil opice. Ostale so popolnoma neobčutljive tudi za množična okuženja. Ljudje so se prostovoljno ponudili za poizkus. Sabin jim je s cepivom postregel v obliki čajne žličke češnjevca sirupa. Vsi so ostali zdravi in čili. Njihov organizem pa je proizvajal naravne obrambne snovi, ki naj ga branijo v bodoče pred okužbo z virusi otroške ohromelosti.

Tako v Ameriki kot v Angliji in po drugih evropskih deželah pridno srkajo novo okusno cepivo, da bi se prepričali o njegovi učinkovitosti.

vsaj deloma poplačal, ji zapuščam 25 milijonov lir.

Prijazna natakarka iz Marylanda pa ni edini človek, kateremu je smehljaj v pravem trenutku naklonil srečo. Sleherno jutro je mala Spanka Rossita hodila v šolo mimo velike sive hiše. In sleherno jutro je na oknu hiše slonel starejši gospod. Nikoli ni pozabila komaj desetletna Rossita s smehljajem pozdraviti hromega gospoda. Ko pa je nekega dne spet prišla mimo sive hiše, so bila vsa okna zastrla z zavesami. Njen prijatelj, s katerim ni nikdar izmenjala niti ene same besede, je dokončal svoje zemsko trpljenje.

Mesec dni po tem dogodku je obiskal Rossitine starše odvnetnik in sporočil, da je stari gospod, ki ni imel svojcev, postal njihov malo hčerko za glavno dednjo svojega precejšnjega premoženja. »Smehljaj male deklice mi je več zalegal kot vsa draga zdravila«, je napisal v svoji oporoki.

Smehljaj napravila čudeže; včasih celo pripelje zločince na pravo pot. V San Franciscu so pred dvajsetimi leti zgrabili mladeniča, ki je vlomil v neko banko. Radovedno in z zaničevanjem so se ljudje ozirali za zločince, ko so stražniki v klenjenega odpeljali. Vse je končano, si je mislil mladi mož. Tedaj pa je spremstvu prišlo nasproti mlado dekletce. Pogledalo ga je z modrimi otroškimi očmi in se mu nasmejnlo. Smehljaj ni izražal zaničevanja, pač pa sočutje. Tega mladenič polna tri leta je bil pozabil. Ko je končno zapustil zapor in si ustvaril novo eksistenco, ga ta spomin ni zapustil. Na dan svoje poroke je nevesta, nekdanje dekletce, prejela od neznanca brzojavko s čestitkami in ček za 6.000.000 lir.

nam in za božič 1948 je že napovedoval, da se bodo cene spomladi znižale.

Pri prvih državnozbornih volitvah je bil Erhard izvoljen v parlament in postal je minister za gospodarstvo v Adenauerjevem ministristvu.

Erhard je naganjal, agitiral je za produktivnost in podjetnost. Odredil je velikopotezne davčne olajšave za nova podjetja, znižal je carine, omejil uvozne prevoze za cene prvine, pospeševal je uvoz mikavnega blaga: francoske ženske perilo, delikatese, švicarske ure; ukinil je blokiranje najemnin in poizvel stavbarstvo. Tako se je v prvem letu njegove sprostitve proizvodnja podvojila in po pičlih dveh letih je bil prekoračen višek iz leta 1938. Korejska vojna je nudila nemški težki industriji možnost, da je prodala na svetovna tržišča, ki so bila prej domena Angležev, Francozev in Američanov. Zahteval je od tvež, da zopet odpošljejo svoje zastopnike na južno-ameriška tržišča.

Sadovi svobodnega gospodarstva

Ko so se zaradi ogromnega povpraševanja po surovinah cene zopet višale, je Erhard s prošnjami in grožnjami reagiral. Sindikate je zaklinjal, da odlože zahteve po višjih plačah, obenem pa je grozil s prisilnim varčevanjem. Podjetnikom je govoril o proizvajalnih normah in omejevanju cen. V tem času je naraslo število brezposelnih na 1,5 milijona. Erhard je opominjal ljudstvo, naj potrpi, naj bo razsodno, dokler se cene zopet ne znižajo. Ljudstvo se je zavedalo odgovornosti in je potrpevalo. Cene so se znižale, inflacija je skopnela in nemško gospodarstvo je pričelo svoje triumfalno pot.

Nemška industrijska produkcija je od leta 1948 do 1957 porasla od 45 do 148 enot; leta 1955 je dosegla angleško in francosko proizvodnjo pri 100 enotah. V tem času 1948-1957 se je dvignila v Angliji produkcija od 80 na 112, v Franciji od 78 do 135 enot. Izvoz od 1949 do 1957 je poskočil v:

Nemčiji od 1.500 na 8.200 milijonov dol. Angliji od 6.200 na 8.500 milijonov dol. Franciji od 2.000 na 5.500 milijonov dol.

Delavske plače so od leta 1950 do 1957 narasle za 60 odstotkov. Jeklena industrija 1955: 2 milijona ton, tretja na svetu za USA in Rusijo. Avtomobilska industrija je povsod po svetu uspešno konkurirala. Izdelali so 1.200.000 avtomobilov, 10 odstotkov več kot 1956. Od tega osebnih avtomobilov 863.667 izvozili so jih 580.000 celo v Indonezijo, Belgijo, Kongo.

Nemška industrija je gradila dva mosta čez Evfrat v Bagdadu in most čez Nil v Egiptu.

Zdravilna industrija (Leverkunsenwerke) je cvetela. DEMAG - tvrdka za gradnjo težkih strojev - je zgradila tovarne v Egiptu, Koreji, Burmi, Filipinih; druge tvrdke v Indiji, Južni Afriki, Braziliji in celo v Franciji.

DOMAG producira letno 37 mil. ton jekla, 13 odstotkov svetovne produkcije. Krupovi inženirji so zgradili 41 žerjavov v pakistanskih lukah, na ducate mostov v Kolumbiji in celo izkrcalo za premostitev za železnico v Ohio. (USA)

Zlati in devizni sklad znaša 24.360 mil. mark, to je 3654 milijard lir, dvakrat toliko kot angleški. Celotna svetovna banka si je v Frankfurtu izposodila leta 1957 100 mil. dolarjev. Nemške tvrdke so investirale v inozemstvu 1.590 mil. mark (225 milijard lir).

Zaradi ogromne potrebe po surovinah je Erhard znižal carine kot nobena država v svetu. Zato so tudi cene nizke. Delavci zamenjujejo svoja kolesa za avte, katerih prodaja je poskočila za 270 odstotkov v 5 letih. Sedaj je plačano za svoje nizke plače v dobi grajenja, ko je proizvodnja prednjačila plačam. Nemci se hranijo tako dobro, da morajo novi kinematografi nameščati sedeže za nekaj cm širše kot prej. Kupujejo 75 odstotkov več hladilnikov kot 1953 in dvakrat toliko pralnih strojev kot 1955.

In poleg vsega tega je Zahodna Nemčija skoro celotno sezidala svoja porušena mesta, nadomestila je stare hiše z modernimi stavbami-velikani, popravila gledališča, muzeje, cerkve. Za vzpostavitev mest in tovarn je potrosila na bilione mark.

Premislimo samo, kakšna je bila Nemčija po vojni 1945 do 1948 in kakšno gospodarstvo silo predstavlja danes Zahodna Nemčija v svetu. Pri vsem tem, da je nudila streho in kruh 8 milijonom izstradanih beguncev iz Vzhodne Nemčije, moramo priznati da gre res za pravi gospodarski čudež. Ali ne toliko za čudež nemškega naroda, pač pa za čudež svobodnega gospodarstva, zasebne pobude in svobodne konkurence nad diriganim gospodarstvom in državnim intervencionizmom. Svobodnega gospodarstva pa se je nemški narod oklenil pod vodstvom Ludvika Erharda, kot rešilne bilke, da se ne pogrezne v gospodarsko brezno, ki mu ga je izkopala druga svetovna vojna. Prisodobne gospodarskega razmaha in blaginje v demokratični Zahodni Nemčiji s pomanjkanjem in zagrenjenostjo v komunistični Vzhodni Nemčiji govorijo debele knjige tudi na političnem poprišču. Množični beg ljudi iz Vzhodne Nemčije je neovrgljiv dokaz mizerije, ki jo na Zahodu Nemci ne poznajo. Tudi svobodno gospodarstvo ni brez bolečin. Gospodarske krize se pojavljajo po daljših konjunkturah. Ali te krize so čistke za ves balast, za podjetja, ki so postala življenjsko nezmogljiva. Zato je tudi padec ali porast cen s prehodnim dvigom brezpo-

(Prosim čitajte dalje na 4. strani)

POD ČRTO

Velikonočni cekini

Pripovedali so mi o župniku, ki je pasel svoje ovčice nekeje na francoskem podeželju. Na cvetno nedeljo se je v svoji pridigi z vso gorečnostjo besede trudil pojasniti svojim vernikom, da sledi našemu posvetnemu življenju, ki ni resnično življenje, drugo življenje. Če si bomo to življenje prisluzili, bomo resnično srečni, srečni za vse večne čase, je poudarjal duhovni oče.

»Predragi v gospodu«, je zagotavljal župnik, »dokaz, da nismo ustvarjeni za to življenje, je prav v tem da ni nihče zadovoljen s svojo usodo. To je stara resnica, starejša kot pa je naša vasica. Do popolne sreče nam vedno nekaj manjka. Stalno nas preganjajo še kake neizpolnjene želje. Pogledajte, na primer! Kdo izmed vas, ki me poslušate, kdo se prištevja za resnično srečnega človeka; kdo je res zadovoljen s svojo usodo?... Nobe-den!»

Župnik je še na dolgo razlagal in se trudil, da bi to svojo misel vernikom do dna razjasnil.

»Noben - le pogledjte - ponavljam! Ni človeka med vami, ki bi bil srečen! Ne verjamete? No, če to ni res, sem pripravljen plačati v tem velikem tednu dvajset zlatih cekinov. Pogledjte! Tam v tem mošnjčku je dvajset cekinov. Du jih tistemu zrelemu človeku moškega ali ženskega spola, ki v prvih treh dneh tega velikega tedna pride k meni v župnišče in mi dokaže, da je zadovoljen in srečen, da nima nobene želje več.«

Da povem na kratko. Ti zlatniki so pri vernikih vzbudili veliko poželjenje.

Vsi, ki so po končani službi božji zapuščali cerkev, bi bili radi deležni nenavadnega velikonočnega prirha - dvajset cekinov. Samo pomislite, dvajset zlatnikov, to je vendar lepo premoženje! Kdor si hoče pri nas s poštenim delom prisluziti samo trideset soldov, se mora izdatno potiti. Denar grize po štirindvajset ur na dan vse vaščane od prve do zadnje hiše.

Prvi dan ni bilo nikogar v župnišče, in tudi naslednjega dne ne. Tretji dan pa je po sončnem zahodu potrkal na vrata prileten vaščan.

»A, vi ste, boter Honoré?« je starca pozdravil župnik.

»Kaj hočete, gospod župnik. Odločil sem, da vas obiščem, ker mi pravi vest, da bi imel pravico do tistih dvajset cekinov. Pa sem prišel ponje.«

»Imenitno, prijatelj! Vi ste torej edini srečnik v vasi?«

»Srečen, gospod župnik, kot riba v vodi. Sedem križev imam na hrbtu, bi rekel sedem krat po deset let. Sedemdeset zim, in čeprav sem star, grem še vedno kot črka i. Imam še vse zobe, le pogledjte! Malo spim, jem z velikim apetitom in rad popijem kozarec dobrega vina. Dobra kapljica poživilja kri, saj pravijo, da je vino mleko za starost. Nimam hudobnih poželenj in sem močan, da bi vas podrli na tla z enim samim zamahom. Prav tako, kot da mi je dvajset let. Kaj nisem srečen? Moja dobra žena mi je sicer umrla, Bog ji daj dobro! Moj sin ima dobro službo in je preskrbljen. Moja hči je bogato poročena.«

»Kaj ste, boter Honoré, že vse povedali?«

»Kaj naj bi vam še dejal, gospod župnik? Sem pošten človek in se lahko po-

kažem pred vsakega človeka. Nihče me ne bo ozmernjal. Kar pa se tiče vere, to veste vi najbolj gospod župnik. Vere imam toliko, da ne bom nikoli pogubil duše. Sv. Horac iz Arlesa naj me varuje! Tako je, na moje poštenje! Poleti si poiščem senco, pozimi sonce, ko toplo po-sije. In če dežuje, imam streho nad glavou.«

»Boter Honoré!«

»Gospod župnik?«

»Zelo mi je žal, boter Honoré, vendar vam moram povedati, da s svojo usodo le niste zadovoljni.«

»Kako to?«

»Le pogledjte, boter Honoré, če bi bili zadovoljni, potem bi gotovo ne imeli tudi nobene želje več.«

»In kaj zato...«

»No potem bi vas tistih dvajset cekinov ne žejalo, in ne bi prišli sem ponje. Torej niste povsem srečni. Še vedno vas nadlegujejo pohlepi. Ali ni tako, boter Honoré?«

J. Roumanille

Srečni smehljaji

Vsak dan je ameriški industrialec zahajal opoldne v restavracijo v Marylandu in sleherni dan ga je sprejela s prijaznim smehljajem brhka natakarka Elza. Stari gospod, ki je imel vse božji dan polne roke opravkov s tridimi poslovnimi ljudmi, se je že v jutranjih urah veselil topline in prisrčnosti, ki je žarela s svežega dekliskega obraza.

Pa je stari mož nekega dne nenadoma umrl. Njegovi svojci so pri prebiranju oporoke kar ostrmili. »Smehljaji natakarkice Elze so mi leta in leta lajšali težko življenje«, je govorilo pismo. »Da bi Elzo

EVROTURIZEM

Z vprašanji tujkega prometa kot važnega činitelja modernega narodnega gospodarstva se danes ne ukvarjajo zgolj državniki in politiki, ki jim mora biti blaginja lastnega naroda prva in temeljna skrb javnega delovanja. Ta vprašanja stopajo v ospredje ne samo po izrazito tujko prometnih središčih, pač pa se z njimi bavijo vsi večji in manjši kraji, ki bi po svojem zemljepisnem položaju, zanimivostih, prometnih ugodnostih itd. lahko pritegnili na svoja območja romarsko družbo.

Trst uživa staro tujkoprometno tradicijo. V preteklosti sicer v naše mesto niso prihajali letovčarji, turisti in radovedneži z namenom, da bi med nami preživljali svoje počitnice. V tistih časih so prihajali v glavnem poslovni ljudje, mornarji in potniki in tranzitnem osebnem prometu. Zaradi teh pritokov, ki se niso omejevali na določene letne čase, je zrasla tržaška tujkoprometna industrija klasične oblike: hoteli, restavracije, kavarne, itd.

Po drugi svetovni vojni je potovalna mrzlica zajela najširše ljudske plasti. Med vojno so prihla množična gibanja neprostovoljnih potovanj vojakov, beguncev, izgnancev, prisilnih delavcev, internirancev, itd. Prišlo je pravo preseljevanje narodov, ki se je po revolucijah v vzhodnih državah še stopnjevalo. Ugodne prometne zveze, nepopoln razvoj motorizacije, nemirnost človeškega duha, radovednost, dvig življenjske ravni in splošne blaginje na Zahodu, vse to je razgibalo množice v svobodnem svetu. Zato danes lahko govorimo o množičnem tujkem prometu.

Osemnajst najvažnejših evropskih tujkoprometnih dežel letno obišče skoraj 40 milijonov izletnikov. Od teh je 80 odstotkov zahodnih Evropejcev. Teh osemnajst dežel je obiskalo komaj 3,7 milijonov Američanov. Za vse te dežele pomeni tujski promet važno in celo odločilno postavko plačilne bilance. Če bi se ti prelivili nekot usmerili drugam ali pa sploh izostali, bi usahnili v teh deželah blaginja in mnoge dežele ne bi mogle več uspešno kriti primanjkljajev trgovske bilance. Tudi za naše mesto se postavlja to vprašanje, čeprav nimamo na razpolago zanesljivih podatkov o prejemkih tujkega prometa. Že večkrat pa je prav »Demokracija« naglašala nujno potrebo, da odločujoči faktorji temu vprašanju posvetijo čim več pažnje.

Ameriške izletnike snubita z učinkovito propagando dve izvenevropski državi: Južna Afrika in Indija. Lovski sport je osrednje propagandno gibalob obeh držav. Danes morda ta izvenevropska konkurenca še ni nevarna, jutri pa lahko postane. O tem že razmišljajo mnoge evropske države. Po vzoru Skupnega evropskega tržišča in Evratoma prevladuje misel, da bi obstoječo organizacijo »Union Internationale des Organismes Officiels de Tourisme« preosnovali v »Skupni evropski turizem«.

Splošno je znano, da je le malo izlet-

nikov, ki bi se vračali v kraje, ki so jih v preteklosti že obiskali, posebno še, če se izletnikom drugod nudijo enakovredni, v cenah enaki ali celo cenejši letoviški kraji. Prav zato bi se morali tudi naši tujkoprometni strokovnjaki truditi za pridobitev novih gostov. Nove izletnike pa privabljajo ne samo zanimivosti, pač pa cene, postrežba in pozornosti gostiteljev.

Kako pa naj uspešno privabljamo nove goste? Plavanje proti rečnemu toku je prazno delo. Ljudem ne moremo govoriti: ne hodite v Jugoslavijo ali v Bruselj na svetovno razstavo! Pač pa bi z večjim uspehom dejali: le potujte tja, nazajgrede pa se boste pri nas prijetno odpočili.

Važno pa je tudi zvedeti, kaj o našem tržaškem turizmu sodijo sami izletniki. Taki izsledki bi nam dobro poslužili za odpravo pogrškov in nedostatkov. Kaj, če bi n. pr. poskusili letos s povpraševanjem javnega mnenja in zastavili našim izletnikom iz vseh dežel po nekaj vprašanj. Morda bi naslednja vprašanja odkrila po kako resnico:

1. Kaj vas je prignalo v naše mesto? 2. Kako se tržaško prebivalstvo obnaša proti tujcem? 3. Kakšne se vam zdijo cene v primerjavi s cenami v vaši domovini? 4. Kaj vam je v Trstu posebno všeč? Kaj vam v našem mestu ne ugaja?

Taka in podobna vprašanja tujcem postavljajo po nekaterih turističnih državah in to ne brez uspeha.

Stanko Kr-

Vesele velikonočne praznike želi vsem svojim članom in prijateljem

SLOVENSKA PROSVETNA MATICA

Slovenska mladina v matični državi

Kadarkoli prihajam v stike z znanci z one strani železne zaveske, ki so skoraj izključno samo odrasli ljudje - mladini je obisk svobodnega sveta očito nedovoljen -, se kar samo po sebi postavlja vprašanje, kaj dela, kaj misli in kam se usmerja današnja slovenska mladina v domovini.

Pri teh razgovorih se kažejo presenetljive podobnosti s tisto mladino naših tleh, ki jo je navdahnala fašistična preteklost. Vrnimo se za trenutek v tisto črno dobo, ko je slovenska mladina pod silo razmer in črne diktature pohajala fašistično šolo.

V razredu je gospodovala fašistična učiteljica, ki je vzgajala našo mladino v - šleve. Ves šolski pouk je bil posvečen povečevanju režima in zaničevanju materinskega rodu. Prvi za Bogom je bil duce z vso številno priklado. Kogarkoli izmed šolarjev, ki bi v to podvomil, bi oplazila fizična kazen in sovražno preklestvo.

Oče in mati doma sta bila nasprotnega prepričanja. Za njiju je bil prvi za peklenim poglavarjem spet duce. Kdo laže in kdo govori resnico? Ta vprašanja so nas, mlade šolarje, nenehno mučila.

stveno opremo in predstavlja častno pridobitev za naše mesto.

V ZAVLJAH bodo zgradili železniško postajo. Na javni dražbi so že oddali naročila za prvo tranšo pripravljanih del. Prostor za novo postajo so izbrali v sredi industrijskega pristanišča. Vsa dela bodo končana prihodnje leto.

RICMANJCI so svojega patrona sv. Jožefa tudi letos veselo praznovali. Pravijo, da takega obiska še niso doživeli.

ZIMSKA POMOC. Vladni generalni komisariat sporoča, da so nabrali za zimsko pomoč do srede marca 12.109.757 lir.

TOBACNA TOVARNA, ki jo bodo zgradili v Zavljah za okrog 1500 milijonov lir, je na poti k uresničenju. Neko tržaško podjetje je že prejelo od ravnateljstva državnega monopola prvo tranšo plačila.

VOLILNI STENCASI. Tudi za letošnje parlamentarne in senatne volitve so mestne oblasti postavile na vidnejših mestnih točkah ograda za lepljenje volilnih plakatov. Po vseh drugih mestih je lepljenje strogo prepovedano. To je vsekakor zelo koristna pridobitev.

VOLILNI DROBIZ. V našem mestu je vpisanih 211.727 volilnih upravičencev. Od tega je 95.341 moških in 116.386 žensk.

USTAVA IN PRAVNI POLOZAJ SLOVENCEV. O tej temi je predaval v okoliščini SPM v Trstu, 18. marca, dr. Avgust Šfiligaj, predsednik SDZ v Gorici. V lepi in jasni besedi je prikazal temeljne točke italijanske ustave ter zgodovinsko svetlobo vso težko borbo za naše pravice. Od tej priložnosti je SPM obhajala desetletnico svojega obstoja in podelila najzaslužnejšim diplomam častnega članstva. Tržačani si želimo še več takih zanimivih in aktualnih predavanj.

† Msgr. Ivan Kramarič

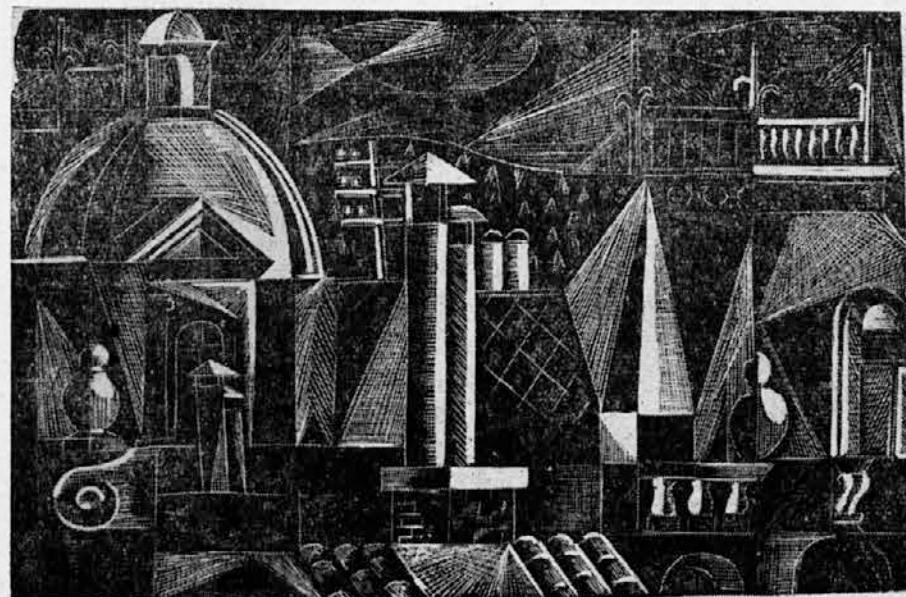
Po kratki in mučni bolezni je v ponedeljek 24. marca umrl v Barkovljah tržaški kanonik, preč. msgr. Ivan Kramarič v starosti 66 let. Pokojnik je bil po rodu z Dolenjskega.

Kot kaplan je služboval v Črnem vrhu nad Idrijo. Nato pa je bil vse do končane druge vojne župnik v Šempetru na Krasi. Po vojni se je preselil v Trst. Leta 1948 je bil imenovan za stolnega kanonika pri sv. Justu, dušnopastirsko službo pa je odpravljaval v Barkovljah. Ves čas je tudi poučeval verstvo na tržaških slovenskih srednjih šolah.

Pokojnika so položili na mrtvaški oltar v barkovljanski cerkvi. Pogreb je bil v sredo popoldne ob veliki udeležbi številnih prijateljev, znancev in faranov.

Pokojni monsignor je bil vesele narave in prijeten družabnik ter je užival v našem mestu velik ugled.

Preostlim sorodnikom naše iskreno sožalje!

Slikar grafik, Avgust Cernigoj, naš plodoviti rojak; razstavlja svoja dela v Moderni galeriji v Portogruaru od 22. marca do 5. aprila. V kolikor smo poučeni vlada za to najnovejšo Cernigojevo razstavo veliko zanimanje. - Naša slika je lesorez »Baročne strehe«. Razstavljena je bila na Angleskem izdelana l. 1954.

TRZAŠKI PREPIHI

Volilni posnetek

O najvažnejših titovskih volitvah nam je predložen posnetek predločil pred nekaj dni Beograjski radio v oddaji pod naslovom »Nasa tedenska koserijaa«. V kratkih besedah je beograjski kramljava povedal tole:

Voliti se bližajo. Predvolilna aktivnost je v polnem razvoju. Govorov nič kolikor prej tem sem se spomnil smešnega človeka, pa se mi zdi, da ne bi bilo napaka, da ga zaupam radijskim valovom. Morca no komu ta izpoved celo koristila.

V naši organizacijo je dospel govornik. Govornik nabit predvolilnih parol. Severno je takoj sprožil vso svojo zgovornost. Prišel je z doseženimi uspehi. Seveda smo mu vsi ploskali. Končno ima tudi kaj povedati. Napeli smo ušesa, vendar se naš vsa tega ni nič prišlo.

Medtem ko nas je tovariš bombardiral z akumulacijo, kategorizacijo, integracijo, stimulacijo, bonifikacijo, asanacijo, kalkucijo, sistematizacijo, devalvacijo, revvalorizacijo, liberalizacijo, penetracijo, infiltracijo, kompenzacijo, pacifikacijo, gradacijo, »elektacijoo« - smo se začudeno spogledovali. Smo živi ljudje, sami vidimo, kaj se dela. Iz vsega tega žlobudranja pa nismo mogli razbrati, za kaj sploh gre.

»Tovariš, mi je zasepetal moj sosed, »pripelji vendar tolmača!« Tovariš govornik pa je svojo dreto vleklo dalje. Končno je prešel na razne statistike in evidence. Tu smo se popolnoma izgubili. »Tu smo dosegli 24 odstotkov v primerjavi na ono, tam spet 17 odstotkov v primerjavi na to in to, tam 21 odstotkov v primerjavi s tem in tem. Tu zopet 12 odstotkov v primerjavi...« Sami goli odstotki... Izgleda, kot da je naš socializem en sam procentni račun.

»Tovariš odstotek«, je končno zavpil moj sosed, »ali ne bi ti ves ta svoj govor zmanjšal za 95 odstotkov, saj še tistih preostalih 5 odstotkov ne moremo zagrabiti niti za rep niti za glavo!«

Mislimo, da je »sosed« točno pogodil. Če bi namreč volilne številke zmanjšali za 95 odstotkov, bi dobili verjetno podobno ljudskega razpoloženja nasproti titovski vladavini.

Nemški gospodarski čudež

Nadaljevanje s 3. strani

selnosti tipičen pojav svobodnega gospodarstva.

Danes stoji gospodarski velikan kot je prav Zahodna Nemčija v krogu šestih držav, ki so s 1. januarjem 1958 ustanovile z mednarodno pogodbo od 248 odnosno 225 temeljito preštudiranih členov, Evropsko skupnost. Ta skupnost z Evropskim skupnim tržiščem in Evratomom je postavljena kot temelj vedno tesnejše zveze evropskih narodov. V dobi atomskih in nuklearnih sil ter medplanetarno vodenih izstrelkov so postale stare meje evropskih držav pretesne in ovire za gospodarski razmah. Zato je bilo treba podreti carinske meje za blago, državne meje za ljudi in za delavsko silo na vsem ogromnem področju Zahodne Evrope in vseh afriških in svetovnih kolonij, s katerimi razpolaga šest držav Evropske skupnosti.

Na skupnem tržišču se bodo uveljavili tisti pridelki in izdelki, ki bodo cenejši, solidnejši in konkurennejši. Proizvodnje zaostalih in okornih birokratičnih gospodarstev in podjetij bodo prisiljene prilagoditi se gospodarski in tehnični ravni drugih naprednejših gospodarstev. Tako bo Skupno evropsko tržišče osnovano na načelu svobodnega gospodarstva in svobodne konkurence s pomočjo Evropske investicijske banke (z eno milijardo dolarjev kapitala) in Evropskega socialnega zavoda pomelo z birokratičnimi in zastarelimi metodami in vseh državah Skupnosti. Pri vseh zahodnih Evropejcih bo ta Skupnost sprožila psihološki moment zaupanja v končni uspeh, z upom na boljšo bodočnost, ki ne bo več poznala razrednega boja, ker bo višja življenska raven vsem delavčinim zagotovljena. Evropska skupnost bo dvignila vso proizvodnjo na višjo raven. Vpostavila bo enotnost cen, odpravila nestalnost denarnih tečajev, vzpostavila stalnost razmerja med posameznimi valutami ter pripravila pot za enoten denar, enotno valuto na vsem ozemlju Evropske skupnosti v blagor vseh narodov in vseh slojev. Ne v »razcepitvi«, ampak v združitvi enot in in sil je boljša bodočnost narodov in človeštva. Uresničenje Evropske skupnosti bo zahtevalo v 12 letni prehodni dobi dosti žrtve, ali brez žrtve ni poroda in ni življenja.

Lado S.

Izjava odbora A. K. Jadran

Prejeli smo:

V zadnjem času se je v zvezi z akademskim klubom Jadran precej govorilo in pisalo, v bolj ali manj polemični obliki. Odbor Jadrana želi zato izjaviti kar sledi:

A. K. Jadran je bil ob svojem nastanku zamišljen kot organizacija akademikov, katere cilj je bil skupno izživiljanje slovenskih akademikov v smislu njihovega narodnega, akademskega, kulturnega in socialnega delovanja. Cankarjev stavek: »Mati, Domovina, Boga,« je bil zato geslo, ki je po svoji globini in vzvišenosti ne more imeti zveze z dnevnim, malomeščanskim politikanstvom.

Novi odbor si je postavil za cilj, da bi se Jadran po večletni nedelavnosti, brezdeležnosti in celo odtujitvi nekaterim temeljnim vrednotam slovenskega bistva, spet povrnil na pot, ki so mu jo začrtali njegovi ustanovitelji pred enajstimi leti. Želi torej ohraniti nepolitičnost in nadstrankarstvo, kar se pa nikakor ne sme enačiti z brezdeležnostjo. Tako je pri vsem nadstrankarstvu razumljivo in logično, da klub ne more trpeti v svoji sredi ljudi, ki bi v njem skušali uveljavljati svoje politične prepričanje.

Iskreno želimo, da bi bilo čim več takih akademikov, ki bi pokazali dobro voljo in trden namen, da posvetijo svoje sile v prid naši akademski in narodni skupnosti na Tržaškem.

Odbor

ZAHVALA

Najlepša hvala vsem, ki so na kateri koli način izkali poslednjo čast naši ljubi mami in ženi

IVANKI PERTOT roj. GRUDEN

Posebno se zahvaljujemo g. dr. Pesarelliju, č. g. župniku, pevskemu zboru »A. Tance«, darovalcem vencev in cvetja in vsem, ki so z nami sočustvovali.

Nabrežina, 20. marca 1958

DRUŽINA PERTOT

Dogodki doma

ODHOD FRANCOSKEGA KONZULA. V soboto, 29. marca se je poslovil od tržaških oblasti francoski konzul baron Amadej de Sigalas. Francoska vlada je že pred časom ukinila francoski konzulat v Trstu, kar je za Trst občutna izguba.

ZEMELJSKO RAZLAŠČEVANJE. Pred leti so našega kmeta vzmernirjala razlaščevanja njegovih zemljišč na industrijskem področju v Zavljah. Sedaj so na vrsti kmečka posestva v Lonjeru, na Opčinah in Repentabru. Takrat so razlastitve utemeljevali z industrijskimi potrebami, danes jih opravičujejo z zahtevami vojaške pripravljenosti. Razlaščevanja so postala po končani drugi svetovni vojni velika moda. Na drugi strani meje niso samo ropali kmetom zemljišča, pač pa so odnašali vse, česar si je zaželel revolucionarni užitkar. Za odškodnino so lastnika enostavno proglasili za kulaka in ga povrh še zaprli. Tu živimo v pravni državi, zato moramo posnemati komunističnih posiljevanj odločno odkloniti, tudi v oblikah več ali manj simboličnih odškodnin. Če so razlastitve po zakonu utemeljene, potem morajo odškodnine v vsakem primeru odgovarjati tržnim cenam. Samo tako se bo oblast lahko obvarovala očitkov in s tem dokazala, da ji komunistični vzgledi ne služijo za vzor.

NOVE OSEBNE IZKAZNICE. Na tržaški občini izdajajo nove osebne izkaznice, s katerimi lastniki lahko neovirano potujejo v Francijo, Avstrijo, Nemčijo, Nizozemsko, Belgijo in Luksenburg. Nova osebna izkaznica nadomešča potni list.

SANATORIJ TRSTENIK so pred dnevi slovesno odprli. Impozantno stavbo je zgradil Zavod za socialno zavarovanje. Odpremljen je z najmodernejšo zdrav-

SOLA GLASBENE MATICE V TRSTU

priredi v sredo 2. aprila 1958 ob 20.30 uri v dvorani na Stadionu I. maj

JAVNO PRODUKCIJO

Nastopijo gojenci za klavir, violino in klarinet, otroški godalni orkester in pevski zbor.

Kot gostje sodelujejo: sopranistka Bergine Gojka mezzosopranistka Bitenc Marija in baritonist Milič Danilo

Vabila so na razpolago v pisarni Glasbene sole ul. R. Manna 29-I. ter 1 uro pred pričetkom pri blagajni dvorane.

PODPIRAJTE SDD

DAROVI

Za tiskovni skad »Demokracije« daroval g. M. Caharija lir 5.000, K. T. in M. 5.000; Ivo Bernik Dol. 7.-; Vrečko Angel Lstg 9.- in Filip K. Lstg 3.-; Neimenovani 2.000 din. Iskrena hvala!

Uredništvo in uprava: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta 10-I.

CENA: posamezna številka L 30.-
Naročnina: L 100.-
mesečno L 50.- letno L 600.-
Za inozemstvo: mesečno L 90.- letno L 1000.-
Poštni čekovni račun: Trst št. 11-7228

Odgovorni urednik: Prof. IVAN RUDOLF
Tiskarna Adria, d.d. v Trstu